

Kalanderkaland

A kalanderesnek is kalandnak tűnt valaha a kalander. Mezőgazdasági technikus léteire közelről aligha ismerhette ezt a masinát. Jó idejébe tellett míg minden csínját-bínját kitanulta. Nekem is rá kellett szánnom néhány órát, míg megismerhettem a kalanderest, azaz a Taurus Gumi-gyár hevederüzemének művezetőjét. Mészai István ugyanis éppen dolgozott, amikor kerestem. Egy új olasz hevedergyártó gépsor üzemi próbáját tartotta, s azt menet közben nem lehet csak úgy otthagyni. Vártam hát, s tulajdonképpen valahol magamban örültem is ennek. Mert mégiscsak a munka az első. Neki (és a vállalatának) a sajátja, nekem pedig az enyém, de a mi munkánkban a várakozás sem ablakon kidobott idő, az övében viszont az. Így azután, mikor végre mégiscsak leültünk beszélgetni, egyikünk sem vette igazán komolyan a mentegetőzést, hiszen a munkáért nem kell elnézést kérni.

— Nem engedhetjük meg magunknak azt a luxust, hogy bármelyik gépet is leállítsuk. A gumigyártás technológiája olyan, hogy csapatmunkát kíván. Ha hiányzik valaki, az én feladatom az, hogy kerítsek a helyére valakit, ... ha nem sikerül, akkor magam állok a gép mellé.

— Honnan ért ezekhez a gépekhez egy mezőgazdasági technikus?

— Úgy hogy megtanulta. 1975-ben kerültem ide. Békéscsabáról nőstültem Szegedre, a sógorom ajánlotta, hogy jöjjenek ide, mert érettségizett művezetőket keresnek. Először gép melletti munkát jelentett a „művezetőség”. Három hónapig egyik masináról a másikra tettem, tanuljam meg, melyikkel, hogy kell bänni, hogy meg is tudjam majd mutatni, ha én kérem számon a munkát. Csak amikor kijártam az „iskolát”, utána kerülhettem ebbe a munkakörbe.

— Mi a legfontosabb feladata?

— Rendben menjenek a gépek. Azaz nekem kell megszerveznem, hogy idejében legyen anyag, minden működjön, hogy a három műszak közül egyikben se legyen fennakadás.

— Mit gyártanak ebben az üzemszabványban?

— A szállítóhevederek szövétváztát préseljük fel gumival, majd a szövétvázt „befalapolozzuk”, a vulkanizáló présen. Tíznapos programot dolgozunk ki előre, utána mindent „forgatókönyv” szerint csinálunk. Szerencsére nagyon ritkán kell leállni.

— Mi sarkallja az itt dolgozókat, hogy szünet nélkül hajtsák a gépeket?

— Mert a zsebüknek igazán csak így éri meg. Ha állunk, jóval kevesebbet vihetünk haza. A munkánk legnagyobb részét tőkés exportra szállítják ki. Ha teljesítjük a tervet, havonta prémiummal ismerik el. Ehhez jön a hűségpénz, és az éjszakai pótlék. Összeadva már rendes summa.

— A kalandereseknek, vagy a művezetőnek?

— Elsősorban a gép mellett dolgozóknak. Ha rendesen dolgoznak, akkor a művezetőnél is többet visznek haza. Hát...! Nem biztos, hogy ez így van jól. Ha rajtam múlna, ezen változtatnék.

— Drága anyagokkal, precíz gé-

pekkel dolgoznak. Ha tévednek, akkor it nem „babra” megy a játék... zsebbe is lehet nyúlni hamar.

— Szerencsére ilyen ritkán fordul elő. De ha mégis rontunk, hamar ugrik a prémium. Plusz pénzt csak kifogástalan munkáért adnak: a szakmunkásoknak is, a művezetőnek is. A „játékszabályokat” szigorúra szabtuk. Egy késésért 5 százalék ugrik a prémiumból, kettőért kétszer annyi. A fejelem nagyon fontos, hiszen ebből a munkából élünk. Ha ezt valaki nem veszi észre, hát „figyelmeztetjük” rá, ha másképpen nem megy büntetéssel is.

— Szakszervezeti főbizalmasnak választották meg néhány éve. Itt mit tud tenni, hogy rendben menjenek a dolgok?

— Kilencvenhárom szakszervezeti tag tartozik hozzám. Mindenféle gondokkal előrukkolnak. Még arra is akad példa, engem kértek meg, hogy próbáljam elintézni, álljon meg a busz, a lakásukhoz közelebb. Leginkább azért „komoly” gondokkal keresnek meg: lakásszerzéshez, otthonteremtéshez sokan kérnek segítséget.

— Hogyan fogadják a vállalat vezetői, ha szől a szakszervezeti tagok érdekében?

— „Nagyvonalúan”. Vagyis ha tudnak segítenek. Ötéves munkaviszony után még a lakásszerzést is támogatják. A stabil, jól dolgozó munkásokra mindig számítnak, a vándormadaraknak pedig nem sok keresnivalójuk akad itt.

— Mit csinál a művezető otthon?

— Kilenc évi három műszakos után, most csak délelőtt dolgozom. A feleségem két műszakos, amikor délutános, enyém az egész család gondja. Két gyerek mellett pedig akad tennivaló otthon is. Esténként tévézünk, és sokat olvasunk. Leginkább a mai magyar társadalom gondjait, problémáit feltérképező könyvek, cikkek érdekelnek.

— Mi nyugtalanítja mostanában leginkább?

— A béke, Líbia és a magyar gazdaság sorsa.

— Örömei?

— A harmonikus családi élet és hogy elsőre megszereztem a jogsit.

— Mit tart legfontosabbnak az életében?

— Család, béke, egészség, szeretet...

— ...és a munka mit jelent?

— Tisztességes megélhetést, sikeret, és sok barátot.

— Elégedett?

— Igen. Mert jó helyem van, számíthatok rá és én is megtalálom a számításomat, akármeddig maradok is.

— *
Mészai Istvánnak mára már igazán nem kaland a kalander, hanem mindennapi munka. A gépek mellett pedig nem jut idő arra, hogy messzire kalandozzanak a gondolatai.

Hogy komolyan veszi, amit csinál, azt az is bizonyítja, május 1-jére két kitüntetés is átvehetett: a vállalat kiváló dolgozójának járó, és a főbizalmasnak címzett SZOT-oklevelet. Kalandok nélkül is izgalmas, hasznos életűt.

RAFAI GÁBOR

Egy cipőben járunk...

...mi itt, mindannyian! Kismama-cipőben. Ne a lábukat nézze, mert ezt inkább átvitt értelemben gondolom — bár van, akinek az a legkényelmesebb. Mi itt a teremben kismamák vagyunk, sok közöttünk a gyesről visszajött, mint például én is, aki legutóbb tértem vissza a munkába. Négy évig odahaza maradni (azért négy, mert veszélyeztetett terhes voltam), nem kis dolog. Jó, mert élvezzi az ember az előnyeit, sokat jelent a gyerek szempontjából, de megvan a maga terhe is: az elszakadás, vagy finomabban, eltávolodás a munkától. Szerencsére itt a gyárban rendkívül nagy megértéssel kezelik a kisgyerekesek ügyét, erre ez a terem a legjobb példa: kismama-szalag. Ezért mondtam, hogy egy cipőben járunk.

Régen hétkor kezdünk, így előtte el tudjuk vinni a gyereket az óvodába, és délután érte tudunk menni. Ez a műszakbeosztás így biztosságot ad, s azt nem hiszem, hogy nagyon kellene magyarázni, mit jelent nyugodtan dolgozni. És ehhez a nyugalomhoz az is hozzájárul, hogy tudomásul veszik, számolniuk is vele, bár-mikor otthon maradhatunk egy-egy gyerek betegség miatt. Ezért senki nem néz ránk görbe szemmel, senki nem szólja meg a másikat. Ez is közös bennünk — vagy talán ettől közösség a közösség? Érzem, hogy van!

Nemrégiben, amikor visszajöttem, a kezemnek, a mozdulataimnak kellett jó két hét, míg minden a régi módra ment, de nekem a beilleszkedéshez elég volt pár nap, hogy újra itthon érezzem magam. Jó volt ez is, hogy rendeztek egy kellemes, hangu-

latos nőnap „buli”. Szolid, de jókedvű összejövetel volt, sokat tett azért, hogy közelebb kerüljenek az emberek egymáshoz. Ez is fontos, nem? Ahol jól érzik magukat, a munka is jobban megy. Na, most itt tessék megfogni, ez a talpbélés, erre jön ez a beragasztóztott bőr. Nem, nem az, vigyázzon, a jobbat nem a balosra ragasztjuk! Majd belejön!

Az azért nem igaz, hogy a szalagmunka egyenlő az egyhangúsággal, az állandó lekötöttséggel és a mozdulatok egyformaságával. Itt nálunk nem mindig egyet csinál az ember. A modellváltás is, eleve meghatározza, hogy másféleképpen kell a munkához hozzáfogni. Más modell, más forma. Ez is változatosság a szakmában. Ott meg aztán igazán nem panaszkodhatok az egyhangúságra: gyerek, háztartás, férj (gépkocsivező a Móra térszében!) és a férjem jogán háztáji. Fűszerpaprikával próbálkozunk, reméljük, szerencsénk lesz vele végre, mert a korábbi években befürödöttünk. Kell a plusz munka, mert az itteni fizetésre ráfér egy kis pótlás. Különösen, hogy a kismama-szalagon állandó délelőttösek vagyunk — aminek persze örülhe-

tünk, —, de a délutáni műszakpótléktól elesünk.

Én egyébként cipőfelsőrész-készítő szakmunkás vagyok, itt „szabadultam” a MINÓ gyárban, s azóta itt is vagyok (remélem, maradok is). A szalagon bukkológépen dolgozom. Ez az a gép, amelyik behajítja a felsőrész széleit. Mert ne tévessze meg, hogy talpbélést ragasztunk, mert besegítünk egy másik szalagnak. Mi itt többféle munkát is el tudunk látni — mondhatjuk úgy is, hogy ez egy rugalmas csapat. De persze azért sem baj, ha időnként mást csinál az ember, mert nem válik monotonná a munka.

Ugye, magának sem. Jó, most befejezhetjük, egyelőre nincs több talpbélés. Egészen belejött — ahhoz képest, hogy először csinálja. Köszönöm a munkát... A nevemet felírta? Igen, Szabados Istvánné..., és azt is írja oda, hogy a Peti fiam harmadikos a lila iskolában testnevelés tagozaton, a kisebbik pedig óvodás. Vele voltam gyesen.

A munka közben elhangzottak nyomán írta a segédmunkás:

IGRICZI ZSIGMOND

„Csak azok tanítanak, akiket a gyerekek vonzanak”

„A tanítóképző után tanyai iskolába kerültem, nem bántam, élénk eszű gyerekeket tanítottam. A szegedi Madách iskolában 27 éve dolgozom, az utóbbi esztendőben csak első-másodikosokkal. Rettenősen aprólékos munka. Meggyőződésem, hogy a gyerekek iskolai élete azon múlik, milyenek az első benyomásaik. Ha elsőben kudarcok érik, ha megérzi, hogy nem szeretettel bántanak vele, ha túlságosan megterhelik — egy életre hátat fordít az iskolának. Így hát én csak dicsérek, s ezzel mindent elérek. Szeretem őket, s megint szeretem, és megint — csak aztán: tanítom. Méghozzá játszva, mint ahogy azt óvodás korukban megszokták. Nem lenne szívem hozzá, hogy egyik napról a másikra kiragadjam őket játékos-mesés gyermeki világukból, s tudom, nem is használnék nekik. Mi énekelünk és mondókákat dűnyögünk, miközben kipakolunk a táskából, előkészülünk egy órához. Bár megosztják figyelmüket, mégis sokkal élénkebbek, nyitottabbak és munkabíróbbak, jobban terhelhetők a kicsik, ha fesztelen, szabad légkörben, szinte észrevétlenül tanulnak. S mennyire fárasztó számukra, ha feszesen, csendben kell ülni! Mért legyen csendben, amikor mondanivalója van? Egyszer megkérdezte tőlem egyikük: *Jutka néni, mikor fogunk már tanulni?* Ennél nagyobb dicsőretet azóta sem kaptam.”

„Pedig megbecsülik a munkámat, minden tekintetben. Most januárban Vezető pedagógus lettem, 800 forintos fizetésemelést kaptam. Az igazgatóm és a kollégáim nemcsak megengedik, elismerik a kísérletezéshez való vonzódásomat. Mi tagadás, meglehetősen egyéni módszerekkel dolgozom: szaklapokat böngészek, beszéllek most végzett fiatalokkal, látok, hallok valami új megoldást, kipróbálom, sajátommal alakítom. Az ismeretadásnak megszámlálhatatlan módja lehetséges. Az én gyerekeim népi játékokat, mondókákat, hangszeres zenét tanulhatnak, nem szeretném, ha ezek nélkül nőnének föl. Ráadásul akinek otthon nincs lehetősége, hogy a művészetekkel ismerkedjen, mért ne az iskolában. A tanítványaim közül sokan tanulnak tovább szakembereknél, zeneiskolában. *A szülőket mindenbe beavatom.* Mindenkit ismerek, mert a tankönyveket árurom az év elején, s már akkor beszélgetünk. Nyitott napokat rendezek, nem azért, hogy kirakatba tegyem magunkat, hanem megmutassam, miben és hogyan lehet segíteni, hogy a gyerek könnyedén a legnagyobb teljesítményét nyújthassa. Az elsős anyukák-apakák bejárhatnak az iskolába, nálunk nincs tiltó tábla. Mért ne foghatná a kezét annak a pót-

tömnek, amikor az még fél? Mért ne rakhatná be a táskáját, nézhetné meg, hol ül, kik a pájtásai? *A szülőnél nincs jobb pedagógus, hiszen ő szereti legjobban gyermekét.* Úgy veszem észre, hiszen nekik ez az én családra is kiterjedő figyelmem. A régi tanítványaim a gyerekeiket is a mi iskolánkba hozzák, s nem tudok sehova se bemenni, hogy meg ne szólítanának: *Csókolom, Jutka néni!*”

„Egyetlen gyereket buktattam meg, egész pályám során. Ez a kisgyerek már negyedszer járta az első osztályt, amikor hozzám került. Rögön látam, kisegítő iskolában lenne a helye. Ott aztán boldogult, később szakmát tanult, ma is találkozik vele. Azóta még biztosabban tudom, figyelemmel, odaadással, szeretettel — mindent lehet. Bosszant, amikor látom, szülő, vagy pedagógusok nem találnak utakat a gyerekekhez, s ők egyedül nem tudnak mit kezdeni magukkal. A későbbi bajok forrása lehet, ha ilyen fiatal korban magukra maradnak...”

„Munkások voltak a szüleim, sok mindenről lemondtak, hogy én zongorázni tanulhassak, képzőbe járhaszak. Gyerekkoromban állandóan tanítottam otthon. Harmadikos képzős voltam, bemutató órán gratulált nekem a miniszter, az anyukám a hátsó sorban ragyogott a büszkeségtől. Volt egy tanítványom, Szabó Juditnak hívták, úgy szerettem, azt mondtam: az én lányomnak is ilyennek kell lenni. Amikor a nagyobbik megszületett, Judit lett. *Szabó Judit.* Ő jogász, a kisebbik, Marianna, tanít. Remek családom van, nélkülük nem csinálhatnék ennyi mindent. Megválasztottak kerületi népfőiskolai tanárnak. Itthon, pihenésképpen szövegek, most tanulok korongozni, rendezgetem féltett köcsögygyűjteményemet, a művészettörténeti könyveket bújom; az iskolában dzsesszbaletet tanítok a felsősöknek, kisdobosvezető vagyok, újságfelelős. El sem tudom képzelni magam pihengető nyugdíjasnak. Most a lakáshoz vagyok kötve, műtötték a lábam, s nagyon jólesik, hogy szinte minden kollegám fölhevített, de... hiányoznak a gyerekek. Pénz? Nézzé, ez nem olyan pálya, ahol keresni lehet, aki erre szánja magát, tudnia kell. *Csak azoknak szabadna tanítani, akiket a gyerekek vonzanak.* Biztos, hogy nagyobb fizetések mellett az elhivatott emberek sem fásulnának el. De... Nevezzen ki: *én akkor is tanítanék, ha ezért nekem kéne fizetni.*”

Szabó Lóránné tanítónő monológiáját lejegyezte:

SULYOK ERZSÉBET

